

BIULETYN

KOŁA MIŁOŚNIKÓW DZIEJÓW GRUDZIĄDZA
KLUB „CENTRUM” SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ

R. XI: 2013

Nr 31 (371)

Data odczytu: 20.11.2013 r.

Data wydania: 20.11.2013 r.

931. spotkanie

Andrzej Korzeń

GRUDZIĄDZKI RUCH FILATELISTYCZNY

Grudziądzki ruch filatelistyczny datuje się od roku 1921, poprzez rok 1953 aż do chwili obecnej. Określone daty stanowią pierwsze próby zorganizowania filatelistów w Grudziądzu, czyli do powstania w mieście koła PZF.

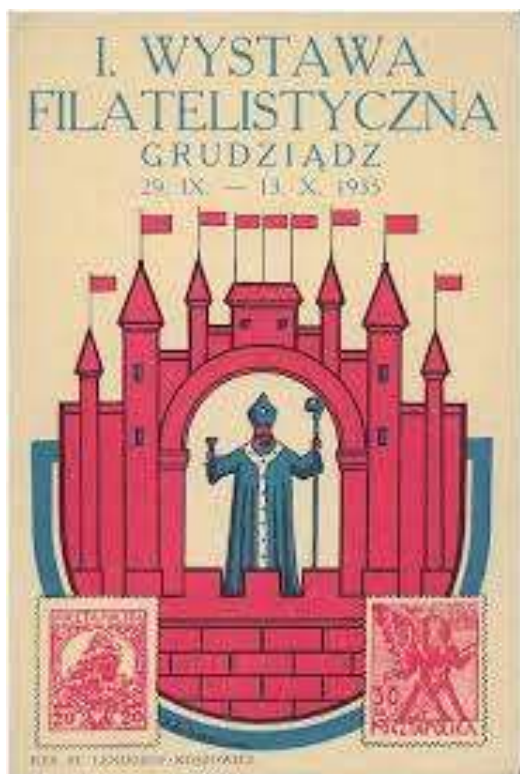
Do roku 1921 byli na pewno indywidualni kolekcjonerzy – jak się wówczas mówiło „marek pocztowych”, ale nie odnotowano żadnych śladów zorganizowanej działalności.

Pierwsza data – 1921 r. – to okres podjęcia przez znanego wydawcę – Zenona Gątkowskiego, właściciela wydawnictwa „Świat i Prawda” inicjatywy utworzenia w Grudziądzu organizacji filatelistycznej. Gątkowski powołał Komitet Organizacyjny z wyznaczonym zarządem: „Klub Filatelistów przy Wydawnictwie „Świat i Prawda”, którego prezesem był M. Jakubowicz. Został opracowany statut, który zakładał, że terenem działania klubu jest cały obszar Rzeczypospolitej oraz wszystkie te miejscowości zagraniczne, gdzie nasi rodacy przebywają. Centrala Klubu mieściła się przy wydawnictwie „Świat i Prawda” w Grudziądzu. Niemniej statut przewidywał tworzenie w miejscowościach, w których będzie przynajmniej 10 członków klubu tzw. „Zarządów lokalnych”.

Brak jest śladów dłuższej działalności Klubu, ale traktując jego powołanie jako epizod, był to jednak pierwszy krok zmierzający do organizacji zbieraczy, no i popularyzujący zbieractwo filatelistyczne w Grudziądzu.

W roku 1933 grupa zbieraczy znaczków ponowiła próbę zrzeszenia się. Zarejestrowano Koło Filatelistów w Grudziądzu z sekretariatem koła przy ul. Wąskiej 25 m. 7. Powołano zarząd w składzie: prezes Jan Czerwiński, wiceprezes Michał Petryszyn, sekretarz Edmund Dominikowski, skarbnik Kazimierz Fabiński.

W dniu 8 stycznia 1934 r. odbyło się zebranie koła filatelistów w lokalu „Pod złotym lwem”, na którym uchwalono zorganizować wystawę filatelistyczną w Muzeum Miejskim przy ul. Legionów 28.

I Grudziądzka Wystawę Filatelistyczną pod protektoratem Prezydenta Miasta Grudziądza Józefa Włodka uroczystie otwarto w dniu 29 września. Trwała do 13 października 1935 r. Ta znacząca w skali kraju wystawa spotkała się z dużym zainteresowaniem mieszkańców miasta i polskiej prasy filatelistycznej. Przybył na nią między innymi kustosz Ministerstwa Poczty i Telegrafii – płk Roman Polański. Łącznie wystawiono 36 zbiorów znaczków pocztowych, opracowanych przez zbieraczy grudziądzkich. Sąd Konkursowy w składzie: Marian Niklewski, Franciszek Pokorny, Jan Witkowski – ustalili następującą punktację eksponatów:

1. Michał Petryszyn – za zbiory ciekawe i cenne całości,
2. Florian Łodyga – za kompletne zbiory Lichtensteinu, Szwajcarii, Gdańska, Niemiec, Polski, Bośni,
3. Jan Czerwiński – za komplety ze zwróceniem uwagi na estetyczny układ oraz propagandowy charakter eksponatu,
4. Edmund Dominikowski – za eksponaty kilku państw,
5. Jerzy Zalewski – za specjalny zbiór,
6. Stefan Relendorff – za pocztę lotniczą, balonową oraz Ukrainę,
7. Bronisław Ignatowicz – za fragmenty zbiorów,
8. Kamiński – za ciekawy zbiór całości.

Główną nagrodę otrzymał Michał Petryszyn, pozostali wystawcy również otrzymali nagrody, które były częściowo przez nich samych ufundowane.

Po sukcesie, jaki odniosła wystawa, Koło organizacyjnie się wzmocniło. Walne zebranie w dniu 21.04.1936 r. dokonało zmiany nazwy – Koło Filatelistów na Stowarzyszenie Filatelistów w Grudziądzu oraz przyjęło statut. Podtrzymano wysokość składki 50 gr. miesięcznie, a obniżono wpisowe – z 2,- zł, na 1,50 zł. Walne zebranie uchwaliło przystąpienie stowarzyszenia w Grudziądzu do Związku Stowarzyszeń Filatelistycznych w Polsce oraz wybrano nowy zarząd w składzie: Michał Petryszyn, Jan Czerwiński, Edward Baranowski, Kazimierz Fabiński. Do komisji rewizyjnej wybrano Józefa Kornackiego, Jana Zalewskiego. Siedziba i sekretariat stowarzyszenia mieścił się w prywatnym mieszkaniu prezesa Jana Czerwińskiego przy ul. Wybickiego 49/8. Jednak ze-

brania Stowarzyszenia odbywały się w Hotelu pod Złotym Lwem przy ul. 3 Maja, co dwa tygodnie. Spis członków na dzień 28.09.1937 r. wykazywał 21 osób należących do Stowarzyszenia, w przeważającej większości zamieszkałych w Grudziądzu, ale dwóch członków mieszkało w Toruniu, a po jednym w Tarnopolu, Kowalewie, Bydgoszczy i Lidzbarku. Była to normalna praktyka, gdy kluby filatelistyczne były nieliczne.

W dniu 9 kwietnia podczas walnego zebrania w Hotelu pod Złotym Lwem doszło do zmiany zarządu Stowarzyszenia. Funkcję prezesa powierzono Michałowi Petryszynowi. Na sekretarza wybrano Edwarda Baranowskiego, na członków Edmunda Dominikowskiego, Aleksandra Laskowskiego, Jerzego Zalewskiego. Komisja rewizyjna – Władysław Krupa, Jan Zalewski.

Stowarzyszenie Filatelistów w Grudziądzu organizowało loterię fantową, podwieczerek gwiazdkowy połączony z loterią.

Nawiązywano również kontakty wymienne ze stowarzyszeniem z Wiednia, wymianę zeszytów ze znaczkami, prowadzono ze Stowarzyszeniem Filatelistów w Kielcach, we Lwowie, prowadzono zakup znaczków i bloków dla członków stowarzyszenia.

Po II wojnie udało się ustalić losy jedynie 4 członków Stowarzyszenia Filatelistów w Grudziądzu. Florian Łodyga oraz Jan Zalewski zostali członkami koła nr 2 (Koła Miejskiego PZF) w Grudziądzu. Edward Baranowski, Sekretarz Stowarzyszenia Filatelistów w Grudziądzu został w grupie 10 zakładników rozstrzelany 29.10.1939 r. Bronisław Ignatowicz internowany w grudniu 1939 r., nie powrócił z internowania, prawdopodobnie zmarł.

Zawierucha wojenna spowodowała przerwę w działalności ruchu filatelistycznym w Grudziądzu.

Grudziądzki ruch filatelistyczny odrodził się ponownie w 1953 r. z inicjatywy Zbigniewa Kłaczyńskiego. Który nawiązał kontakty z działaczami Toruńskiego Oddziału PZF. Doszło do reaktywowania filatelistyki w Grudziądzu. 23 lipca 1953 r., po uprzednich kontaktach ze znanymi w mieście kolekcjonerami znaczków pocztowych zostało zwołane inauguracyjne spotkanie grudziądzkich filatelistów. W zebraniu udział wzięła delegacja oddziału PZF w Toruniu, której przewodniczył Stefan Walichniewicz. Zebranie rozpoczęło się w Zakładowym Domu Kultury GZPG-um. przy ul. Wybickiego. Na przewodniczącego zebrania wybrano Edmunda Jabłońskiego, a na sekretarza Zbigniewa Kłaczyńskiego. Dokonano wyboru pierwszego zarządu koła w składzie: przewodniczący Franciszek Migdał, sekretarz Zbigniew Kłaczyński, skarbnik Edmund Jabłoński. Komisja rewizyjna: przewodniczący Władysław Bąk, sekretarz Walenty Lipowski i Paweł Brudecki. Koło reaktywowała grupa licząca zaledwie 15 osób. Ale już po roku liczba jego członków wzrosła do 26 osób.

W następnych latach liczba członków koła systematycznie się powiększała i tak w latach:

LATA	LICZBA CZŁONKÓW	MŁODZIEŻY
1959-1960	225	116
1961-1963	203	110
1966-1969	269	142
1969-1971	219	114
1981-1985	150	–
1990-1995	131	–
1995-2000	66	–
2003	42	–
2008	17	–
2013	19	–

Minęło 60 lat od pamiętnego dla historii grudziądzkiego ruchu filatelistycznego założycielskiego spotkania. W tym okresie kołem kierowali prezesi:

1. Franciszek Migdał – 1953-1956
2. Feliks Kuszajewski – 1956-1960
3. Karol Burghardt – 1961-1965
4. Zbigniew Chojnowski – 1965-1969
5. Sławomir Kowalski – 1969-1971
6. Jerzy Świeżawski – 1971-1973
7. Zbigniew Kłaczyński – 1993-2011
8. Krzysztof Lisowski – 2011- nadal.

W latach 1953-1969 Koło istniało w strukturach Oddziału Toruńskiego, w latach 1969-1972 w strukturach Okręgu Bydgoskiego, a od 1979 ponownie w strukturach Okręgu Toruńskiego.

Koło PZF w Grudziądzu pierwotnie oznaczano nr 2, a od 1979 r. nr 22. W roku 1993 walne zebranie sprawozdawczo-wyborcze, ze względu na charakter koła, uchwaliło zmianę nazwy koła na Koło Miejskie PZF w Grudziądzu.

Koło Miejskie od chwili powstanie przez cały czas istnienia miało zawsze charakter ogólnie miejski, zawsze skupiało filatelistów z różnych środowisk i zakładów pracy. Z Miejskiego Koła wywodzi się większość założycieli nowych kół PZF na terenie Grudziądza.

W 1958 r. z inicjatywy Mieczysława Sikory, członka Koła nr 2 powstaje drugie koło PZF na terenie Grudziądza z siedzibą przy POiE, działające w strukturach Okręgu Bydgoskiego, a od 1979 r. Okręgu Toruńskiego.

Powstają następne koła PZF przy zakładach pracy, jednostkach wojskowych.

Dane z marca 1985 r. wykazują 13 kół i 792 członków. Natomiast zestawienie kół PZF z dnia 31 XII 1997 r. wykazuje 8 kół i 224 członków. W ostat-

nich latach ilość kół PZF uległa gwałtownemu zmniejszeniu. Obecnie istnieją 3 koła: Koło Miejskie, Koło przy Sądzie oraz koło wojskowe. Koła w Grudziądzu liczą w sumie około 30 członków.

Przez dziesięciolecia siłą grudziądzkiej filatelistyki była młodzież, zachęcana do kolekcjonowania znaczków pocztowych przez nauczycieli – Henryka Bieruta i Romana Konrada przy Technikum Chemicznym i Elektrycznym. Działało prężnie koło młodzieżowe, którego opiekunem był właśnie Henryk Bierut. Młodzieżą gromadzącą się w Kole Miejskim opiekował się Roman Konrad, opiekunem Koła Młodzieżowego przy Technikum Rolniczym był Zbigniew Królikiewicz. W kole PZF przy Garnizonowym Klubie Oficerskim opiekunem był Eugeniusz Bociek. W latach 1970-1995 istniały Komisje Koordynacyjne Kół PZF w Grudziądzu. Pierwsza komisja powstała w 1970 r., mająca na celu przygotować Oddziałową Wystawę Filatelistyczną w Grudziądzu w dniach 3-10 maja 1970 r. z okazji 80 lat Świąta 1 Maja.

Po raz drugi powołano Komisję Koordynacyjną Kół PZF w Grudziądzu w dniu 14 II 1981 r. – celem uaktywniania środowiska filatelistycznego w Grudziądzu. W skład komisji weszło 13 prezesów kół PZF w Grudziądzu i 3 opiekunów młodzieżowych. Na przewodniczącego Komisji wybrano Hilarego Alwina. Komisja była organizatorem dwóch wystaw o charakterze lokalnym. Uchwała

ła Prezydium Zarządu Okręgu PZF w Toruniu z dnia 12 stycznia 1995 r. rozwiązała działającą w Grudziądzu II Komisję Koordynacyjną.

Grudziądzcy filateliści mogą pochwalić się bogatym dorobkiem wystaw, pokazów, wernisaży i innych imprez związanych z historią, rocznicami państwowymi i filatelistycznymi. Pierwsza Grudziądzka Wystawa Filatelistyczna z 1935 r. została przedstawiona w działalności międzywojennej. II Wystawa Filatelistyczna odbyła się w Muzeum Miejskim przy ul. Wodnej, w dniach od 11.09. do 17.09.1960 r. i uświetniła obchody 1000-lecia

Państwa Polskiego oraz 100-lecie Polskiego Znacznka Pocztoowego. Organizatorem było Koło Miejskie (nr 2). Przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego był Jan Zalewski. Wystawcami byli m.in.: Florian Łodyga, Jan Zalewski, Karol Burchardt, Edmund Jabłoński, Kazimierz Podhorodecki.

27 listopada 1966 r. w Garnizonowym Klubie Oficerskim, przy ul. 6 Marca odbyła się III z kolei Wystawa Filatelistyczna, która uświetniła 1000-lecia Państwa Polskiego. Organizatorem wystawy było Koło PZF przy GKO.

IV Wystawa w dniach 3-10 maja 1970 r. została przedstawiona przy pierwszej omówieniu pierwszej Komisji Koordynacyjnej Kół PZF w Grudziądzu.

Od 5 do 12 XI 1987 r. w sali wystaw KMPiK, przy Rynku 23 odbyła się kolejna szósta lokalna Wystawa Filatelistyczna z okazji 70 rocznicy Rewolucji Październikowej. Organizatorem wystawy była Komisja Koordynacyjna Kół PZF w Grudziądzu, która też była organizatorem siódmej lokalnej wystawy w dniach 15-17 XI 1991 r. w Centrum Kultury przy ul. Marszałka Focha, z okazji 700-lecia miasta Grudziądz.

W dniu 24 września 1995 r. w Muzeum Miejskim nastąpiło uroczyste otwarcie XII Okręgowej Wystaw Filatelistycznej z okazji 60-lecia Grudziądzkiej Wystawy Filatelistycznej. Otwarcia dokonał protektor wystawy, Tomasz Pasikowski, Prezydent Miasta Grudziądz. Wystawa trwała do 8 października. Organizatorem wystawy było Koło Miejskie, a przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego był Zbigniew Kłaczyński. Uroczyste otwarcie XV Okręgowej Wystawy Filatelistycznej, upamiętniającej aż trzy rocznice: 50-lecie Koła Miejskiego PZF, 445-tą rocznicę Poczty Polskiej oraz 100-lecie Spółdzielni Mieszkaniowej nastąpiło w dniu 26 września 1995 r. w sali Klubu „Centrum” Spółdzielni Mieszkaniowej w Grudziądzu.

Otwarcia wystawy dokonał Prezydent Miasta Grudziądz Andrzej Wiśniewski – protektor wystawy, a przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego był Zbigniew Kłaczyński. Organizator wystawy, Koło Miejskie, grudziądzcy filateliści odnieśli szereg sukcesów, jako wystawcy w wystawach filatelistycznych lokalnych i krajowych. Wymienić należy Karola Burchardta, Edmunda Jabłońskiego, Zbigniewa Choynowskiego, Kazimierza Ziółkowskiego, Henryka Ligmanna. Do najbardziej wyróżniających się należy eksponat Poczty w Grudziądzu Zbigniewa Kłaczyńskiego. Nagrodzonymi medalami Połączonymi i Złotymi na wystawach I stopnia oraz medalem Dużym Srebrnym na Międzynarodowej Wystawie Filatelistycznej. Drugi wyróżniający się eksponat „Poczty oficerskich obozów jeńców wojennych” Kazimierza Podhorodeckiego wyróżniono na wystawie I stopnia Medalem Posrebrzanym. Obecnie, jak już wspominałem, w Grudziądzu istnieją 3 koła PZF. Obecnie wiodącym kołem w Grudziądzu jest Koło Miejskie, liczące 20 członków, które w tym roku obchodziło 60-lecie swego istnienia. W Klubie „Centrum” Spółdzielni Mieszkaniowej od-

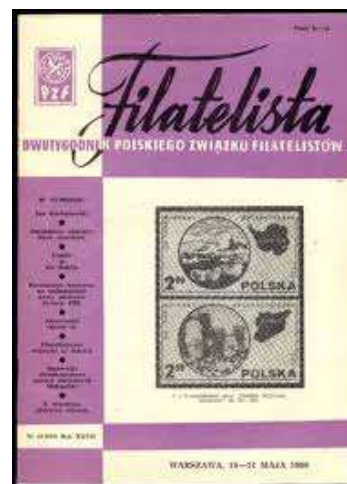
była się w dniu 23 września 2013 r. uroczystość, na której obecni byli Prezydent Miasta Grudziądz Robert Malinowski oraz Poseł na Sejm Tomasz Szymański.

Grudziądzkie koło zostało odznaczone przez Zarząd Główny PZF Złotą Odznaką Za Zasługi dla Polskiej Filatelistyki. Koło posiada także Złotą Honorową Odznakę PZF, otrzymaną w 1998 r. przez Zarząd Główny PZF. A członkowie tego koła posiadają srebrne i złote Honorowe Odznaki PZF. Zbigniew Kłaczyński ukończył Studium Filatelistyczne PZF. Napisał i obronił pracę dyplomową – *Znaki pocztowe stosowane w Grudziądzu od XVI w. do 1920 r.* i został zatwierdzony przez Zarząd Główny PZF, jako rzeczoznawca.

Polska skrzynka pocztowa.

Polskie czasopisma filatelistyczne.

(L.B.S.)

Redakcja: Tadeusz Rauchfleisch, Janusz Hinz. Logo KMDG wykonał Grzegorz W. Rygielski.